

2. Згага П. Реформи университетів Юго-Восточної Європи з урахуванням Болонського процесу / П. Згага // Высшее образование в Европе. – 2003. – № 3. – С. 33–39.

3. Бабушко С. Р. Сучасні підходи до підготовки організаторів навчання дорослих на прикладі фахівців туристичної сфери / С. Р. Бабушко // Людинознавчі студії: зб. наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка / [Ред. кол. Т. Біленко (гол. ред) та ін.]. – Вип. 27. – Серія «Педагогіка». – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2013. – С. 46–58.

REFERENCES

1. Yevropeyskyu Soyuz – Ukrayina: osvita doroslykh: zbirnyk materialiv Forumu do Mizhnarodnykh dnev osvity doroslykh v Ukrayini. (2015). [European Union-Ukraine: adult education: a collection of materials of the Forum for International Adult Education Days in Ukraine]. Kyiv.

2. Z'haha, P. (2003). Reformy unyversyitetov Yuho-Vostochnoy Evropy s uchetom Bolonskoho protsessa. [Reforms of universities in South-Eastern

Europe, taking into account the Bologna process]. Moscow.

3. Babushko, S. R. (2013). Suchasni pidkhody do pidhotovky orhanizatoriv navchannya doroslykh na prykladni fakhivtsiv turystychnoyi sfery. [Modern approaches to training organizers of adult education on the example of tourism specialists]. Drohobuch.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОРОС Ільдико Імріївна – доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: шляхи удосконалення освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

OROS Ildiko Imriivna – doctor of philosophy, rector of the Ferenc Rakocchi II Transcarpathian Hungarian Institute.

Circle of scientific interests: ways to improve education.

Стаття надійшла до редакції 30. 01. 2019 р.
Рецензент – д.п.н. професор Радул В. В.

УДК: 177.7+37.03

СКЛОВСЬКИЙ Ігор Зіновійович –

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету, академік міжнародної академії інноваційних технологій
<https://orcid.org/0000-0003-2836-3412>

e-mail sklo_iz@ukr.net

АКСЬОНОВА Віра Ігорівна –

кандидат філософських наук, доцент кафедри профпедагогіки та суспільних наук Льотної академії національного авіаційного університету
e-mail sklo_iz@ukr.net

ФЕНОМЕН ОСВІТОЦЕНТРИЗМУ ЯК ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІЗОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У XXI СТОРІЧЧІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Освітоцентризм, як шляхетна спроба «гетьмансько-козацького типу цивілізації», обумовлює подолання охлократичних перешкод розвитку суверенної держави, є збагаченням громадянського соціуму у комунікації української ідеї, тобто європейською надією цивілізованої особистості.

Антрополог акумулює цей візуальний ряд у душі відповідної йому феноменології сучасності. На противагу цьому – проект «Хомо советікус» не був вдалим, оскільки міжнародне співтовариство все більш використовує економічне примушення для інтеграції нерозвинутих соціумів в європейське та світове співтовариство.

Сукупність національних ідеалів, як шляхетний вияв філософії козакофільства, є реальний відбиток в освітоцентризмі ідейних знаків часу, бо самотужки бере початок у часи української національної революції, що створила умови для соборного державоутворення на основі цивілізаційно-фрагментарних (УНР, ЗУНР, Кубань) зусиль козакофілів.

Необхідно розглянути феномен освітоцентризму як прояв фундаментального елементу шляхетного становлення української політичної нації та розвитку цивілізованої особистості у ретроспективі історії західного світосприйняття козакофільства у XXI сторіччі.

Аналіз останніх досліджень і

публікацій. Становлення громадянсько-шляхетної думки є формою демократизації національної державності, також специфічним втіленням у козакофільстві ціннісних принципів футурологічного становлення феноменології національного духу (Аристотель, Платон, І. Кант, Н. Гартман, О. Ф. Лосев, Г. Сковорода, П. Юркевич, М. Шелер). Історія античної естетики (Софісти. Сократ. Платон) і томістське співвідношення віри і відтворення цивілізованої особистості у ранньохристиянських номінаціях гідності людини, і, пошуки морального обґрунтування антропоцентризму доби ренесансу, теж дуже вплинули на творчість і концепцію козакофільства Тараса Григоровича Шевченка – Великого Кобзаря. Носії постнекласичної думки (В. Винниченко, Є. Маланюк, Д. Чижевський) поставили питання еволюційного номінування освітоцентризму, як Духу цивілізованого соціуму (Я. Корчак, А. Макаренко, В. Сухомлинський, М. Пирогов, К. Ушинський), обумовлює вплив на взаємозбагачення європейських орієнтирів цінностей «маленького українця» (Є. Борінштейн, В. Воронкова, В. Кремень, В. Ільїн, С. Пролєсєв). Під впливом освітянських реформ посилюється її державно-саморегулятивне і православно-клерикальне відтворення, зокрема внаслідок політичної праці, також в соціокультурному просторі освіти тощо (Н. Абашкіна, В. Аксьонова, І. Скловський).

Мета статті – розгляд феномену освітоцентризму, як прояву фундаментального елементу шляхетного становлення української політичної нації та розвитку цивілізованої особистості у ретроспективі історії західного світосприйняття козакофільства у XXI сторіччі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особистість є носієм антропологічних ознак, що переспрямовує вектор гуманізму від буття – до «*nihil*» (з лат. – ніщо) – софійний статус *Homo sapiens*, відтворивши вид *Homo Liber*.

Модально-конструктивний діалог, як лицарський контекст софійності культурних парадигм з початку 20-х років XX ст. у творчості А. Макаренка (радянська Малоросія), чи Я. Корчака (Польща), М. Шелера (Веймарська Німеччина). Харизматичні мислителі по лицарськи (донкіхотство) відтворюють реформаторів освіти, – зокрема кордоцентризм філософів. Г. Сковорода, наприклад, у кордоцентризмі («Філософія серця») європейського зразку вчив: «Бог дозволяє водночас знати «людиновимірність» світу і розуміти глибину його».

Патріотизм і толерантність особистості обумовлює і свою віктимність, і науковий розвиток, що відтворює в антропоцентризмі дух «мультикультуралізму», носіїв різних етноконфесійних звичаїв у протистоянні з духом виду «Хомо советікус», – номінант «плебейських стереотипів». Цивілізована особистість є проявом в Україні вчасної діяльності «корифеїв історичного народу», почали критикувати «фарисейське» (неухильне, але чисто зовнішнє), догматичне або навіть показне виконання будь-яких соціокультурних та моральних правил, що не дозволяє плебейське перелицьовування дійсності шляхетних цілей. На ниві православно-християнських традицій можна відтворити культуру толерантності, щоб реально допомогти молодим генераціям позбутися пієтету перед догмами зла (войовничого соціологізму).

Філософія освітнього простору була духовним фундаментом навчання наставником учнів (Святий Августин), власної спільноти вихованців [5; 6; 7; 8; 9]. Насамперед, винятково важлива на межі тисячоліть роль засобів масової інформації (або використання Інтернету) тощо, для розповсюдження укоріненої у освітосфері поваги до антропоцентризму спільноти, яка дала історичну назву рідній землі, її ландшафтам та культурі. Ці традиції збагачувалися такими харизматичними постатями як митрополит Іларіон Київський, князі Ярослав Мудрий та Володимир Великий, а за часів литовсько-польського панування – І. Вишенський, С. Оріховський-Роксолан, П. Могила, Г. Сковорода.

С. Оріховський-Роксолан, наприклад, виступав проти перекручування теологічної теорії про божественну основу європейської держави і деспотичної влади, вважав неприпустимою рабську підлеглість світської влади церковно-духовній, зокрема під час польського панування, що принижує людську гідність.

Починається у нескореній Малоросії новий етап визвольних змагань, вплинувши на появу національно-свідомої, європейськи освіченої інтелігенції, козакофільсько-антропологічного спрямування дій влади (Д. Чижевський, М. Грушевський, Є. Маланюк, В. Короленко, М. Драгоманов, В. Винниченко), котрі творчо збагачували досвід антропоцентризму західної філософії (М. Пирогов, К. Ушинський, Я. Корчак, А. Макаренко), забезпечуючи критику етнічного націоналізму, подальший розвиток починає визначати і антирасистсько-освітній аспект філософії (М. Гартман, В. Дільтей, М. Шелер).

Антропологізм М. Шелера, наприклад,

відображається у його роботах в період між 1897 і 1920–1928 роками. В цей час Шелер критично досліджує вчення «Про Вищі раси» в історичній свідомості; він визначає інституціональну роль освіти у протидії так званому відображенню духу перманентного радикалізму, фашизму тощо. Цивілізована людина має протистояти демагогії так званих «фюрерів» через гуманістику освітосфери, тобто осмислювати питання етики, національних почуттів, релігії, політичної філософії. У другий період, з 1920–1922 по 1928 роки, Шелер пропонує трактування Божества та особистості як незавершеної його подобі, що постає разом із становленням космосу в цілісній людській історії. У роботі «Положення людини в Космосі» (1928) пропонується «грандіозне бачення поступового самостановлення культури толерантності, – духовного об'єднання людини, Божества і світу. У нього сходиться точка поступового процесу, в цілісності є дві полярності: розум, або дух, з одного боку, і порив – з іншого. «Ідеї розуму, або духу, безсилі, якщо вони не вступають в громадянську свідомість, тобто в практику, або не реалізуються в житті і практичних ситуаціях, які створені поривом когорти і людськими спонуканнями. (...) Люди, однак, метафізично «поза» космосу, внаслідок здатності робити своїм об'єктом все від атома до самого космосу» [10].

У парадигмі Новітнього часу європейське суспільство має реальну людиновимірність. Слово «гуманізм» походить від латинського «*humanus*» – «людина». Цей термін введено в XIX столітті на основі слова «гуманіст», що виникло в кінці XV століття, зокрема у антропологічних критеріях. Без цього майже не можна долати історичні ознаки «малоросійсько-меншовартісної» залежності від «імперської величі», «не-життя» у широкому сенсі, бо є рабське існування або безправної «тремтливої тварі» або холопського сприйняття примх владного поневолювача, що «право сили має». Початкові кроки якісного осмислення духу «гуманістичних обривів» діють в просторі освіти, як оптимальної форми становлення сфери розуму, чітко виявивши свою силу ще в губерньській Малоросії. Прозріння діє після громадського осмислення ролі романтиків-просвітників, які номінували європейський освітоцентризм у духовній силі українського етносу в процесі становлення політичної нації тощо.

Класична і модерністська філософія навіть у XX ст. розглядала свободу людини в гносеології (ненасилля) буття («свобода є усвідомлена необхідність»). За етикою необхідного обмеження державного насилля чи антитоталітаризму, зокрема є критика

праворадикальної інтерпретації ніцшеанства. Постнекласичний підхід починає грати все більшу роль під час взаємовпливу філософії гуманізації (*humanus*) та відтворення соціокультурних змін європейського простору (Іван Павло II, Я. Корчак).

Гуманістичні обрії в українському суспільстві найчастіше відображають соціокультурний поступ, відтворюючи породження феноменів духовності, як переходу «біосфери у ноосферу». Це доказує про те, що не можна ігнорувати «моральність», як гуманістично-ключовий синтез, коли країна відноситься до будь-якої людини, як філософ-неотоміст до вищої цінності.

Сутність людини є закритою для профана, вважали неотомісти: для націонал-нігіліста чи націонал-егейста як чудовисько – Левіафан: правда природи, котру не номінують в соціальному житті «ліві та праві радикали». Отже, всі історичні народи полюбляють власних «патріотів» – мають покликання понад за все боротися й за істину, і за сенс відтворення християнських (загальнолюдських) ідеалів. Українська нація має свою силу і Бога, які отримані часто-густо за незвичних можливостей. Гуманісти навіть тоді і відчують віктимність, як носії удосконалення розумових здібностей, пов'язане з повагою людини, що створена «за образом і подобою Бога, на думку християнських богословів та прихильників національної гідності цивілізованої людини. Поступово складаються різні, зокрема соціокультурні напрямки антропоцентризму громадської думки, у тому числі за досвідом Н. Гартмана, що часто-густо, одним з перших у Західній Європі був двигуном антропоцентризму освітнього простору.

Шлях становлення гуманістичної антропоцентричної парадигми у європейській освітосфері пролягає через становлення духовно-особистісних вимірів. Наприклад, Ніколай Гартман розрізняє «душу» і «дух»; душа, за Гартманом, притаманна істотам, що наділені свідомістю, до яких він відносить і тварин; дух – властивий винятково людині. В області духа Гартман розрізняє: «особистий дух», носієм тут є окрема особистість; об'єктивний дух, носій якого – соціальна спільність (об'єктивний дух проявляється, наприклад, у сферах, – мові, світогляді, моралі, праві); «Об'єктивний дух» – твори мистецтва, науки, промисловості та т. д. [5].

Поступ антропологічного розуміння сенсу європейського буття, на думку Великого Кобзаря, відображає хід еволюції, де виокремлюються стадії духовного розвитку людини – дикунство, варварство, цивілізація, оскільки формується освітосфера не стихійно а свідомо, з духовною користю для власної

особистості і вцілому для свого народу.

В. Сухомлинський, не випадково, як лицар-патріот у своїй центральній книзі «Серце віддаю дітям» неодноразово вказує на роль Т. Г. Шевченка в пробудженні духу антропоцентризму: «Я читал детям наилучшие лучшие поэтические образцы, вошедших в мировую сокровищницу культуры, стихотворений А. Пушкина, М. Лермонтова, В. Жуковского, Н. Некрасова, А. Фета, Т. Шевченка, Леси Украинки, И. Шиллера, А. Мицкевича, Г. Гейне, П. Беранже и других поэтов... Я стремился к тому, чтобы дети уже в раннем возрасте почувствовали... единство эстетических богатств: читая стихи украинских и русских поэтов. Много раз мы читали стихотворения А. Пушкина «Песнь о вещем Олеге» и поэму Т. Шевченко «Наймичка»... Дважды – в конце первого полугодия и в конце учебного года – мы отмечали праздник родного слова..., приглашали старейших людей села, которые решали, кто лучше всех читал рассказ или стихотворение... Случалось, что одну и ту же вещь читал ученик и старый колхозник..., весенний праздник родного слова длился два дня – так много было желающих» (В. А. Сухомлинський) [9].

Гуманістична складова організації освітнього простору в губернській і радянській Малоросії за доби «бунту мас» торкнулась «гамлетівського питання – буття чи ніщо»? А. Макаренко у «Педагогічній поемі» показав себе захисником світогляду «маленького українця». Він, як справжній «Дон Кіхот Запорозький», дає цій шекспірівській трагедії опосередковано психоаналітичне трактування, оскільки більшовицька ідеологія ігнорувала і засуджувала «гуманістику козакофільства», «соціологію і фрейдизм». А. Макаренко почав розглядати цей гамлетівський феномен на прикладі факта самогубства у процесі соціалізації особистості, але не відкидаючи релігійну точку зору. Бездуховність юнака-самогубця мала невдалий досвід «першого кохання», як одна з труднощів соціально-особистісного дорослішання молоді людини тощо. Видатний педагог стисло описує почуття колоніста на прізвисько «Чобот», який до нестями закохався у Наташу, у свій час допоміг прийти у колонію, де вона стає активним членом колективу, готується до вступу в інститут, відмовляється від інтимних стосунків і подальшого одруження, переїзду до села. «Без Наташи мне не жить. Поговорите с ней (звернувшись до А. Макаренко колоніст «Чобот» – Авт.), чтобы поехала со мною... Только знайте, не поедет Наташа, я с собой покончу» («Чобот» тоді був одним з «активу»), і активно допоміг наставнику у вихованні «пасиву», «болота», «шпани». На цьому нібито

індивідуальному факті, геніальний педагогічний новатор показує тупик вульгарно-соціологічної парадигми в нескореній Малоросії, що не відповідає європейській традиції, зокрема досвіду З. Фрейда і К. Юнга.

– «Это что за дурацкие разговоры... Ты человек или слякоть... Отпустил я его (згадує А. Макаренко. Авт.)... человеком, потерявшим управление и тормоза...»

– Я хотел спросить, знает ли Наташа о настроении «Чобота», но почему-то не спросил» [8, с. 293]. «Чобот повесился ночью на третье мая... Хлопцы встретили самоубийство «Чобота» сдержанно...

Белухин завертел головой:

– «Чобот» не человек, а раб. Барина у него отняли, так он Наташу выдумал...» [8, с. 297–298]. «В полный рост (після самогубства «Чобота», – підкреслює А. Макаренко. – Авт.), стал перед моими глазами какой-то кризис, и угрожали полететь... ценности коллектива, исключительные достоинства, которые... я скрывать от себя не хотел...» [8, с. 208].

Антропологізм не має бути ні чисто расовим або біологічним, оскільки людина, як суб'єкт соціума, – носій вищих суспільних цінностей, проявляє вільно гуманне ставлення до природи як живого, засвідчив «Я-оточення» в природньому середовищі. Але й себе людина виявляє культурним творцем, коли носій ідеології «титульної нації» особисто не має зверхності до сумісно проживаючих з ним представників інших народностей (націй).

Понятійний інтерес професійних та патріотичних чеснот, торкається до сутності зміни простору освіти, в координатах «філософії серця» знайшов часткове втілення в ХІХ столітті, потім, більш широко, в індустриально розвинених країнах, різко зростає його необхідність в 60–90-і рр. ХХ століття у зв'язку із цивілізаційним відставанням у кризовому соціумі; ці умови склалися також у системі середньої освіти. В Україні від вимог науково-філософського та технічного поступу виник дух єврокомунізму (П. Шелест, Л. Кравчук), почали місцеві суверен-комуністи відхід у бік козакофільства під впливом налагодження зв'язку з відсутніми офіційно цінностями суверенного статусу (розколотої на фрагменти України), потрібний був духовний поштовх і для нових вимог науково-технічної революції тощо.

Освітоцентризм охоплює те, що «маленький українець» методом «спроб і помилок» має навчитися робити вибір із числа альтернативних *modus existendi*, маючи при тому не всі реальні можливості, щоб у повній мірі оцінити всі наслідки прийняття однієї з них. Зрозуміло, що пошук найбільш

раціональних шляхів потребує входження людини в європейську систему цінностей, відновлення за принципом гуманістики всіх ступенів народної освіти, зажадає від політичної еліти осмислення передового досвіду антропологізації соціокультурних змін.

Що було, як виняток, спочатку у XIX у Російській імперії, та повторювалось на початку XX сторіччя, і, зараз поступово поширюється, відображено у творчості В. Винниченка, і всіх, хто шукають оптимального методу для створення цивілізованих взаємовідносин людини, соціуму, природи.

Європейські педагоги-просвітники навіть за умов «новітнього сталінізму» підходили до вихованців як прихильники української традиції «філософії серця». Гуманізм, як додаток сили національного духу, є сукупною цінністю концептів і виховання, і філософських. «Хлопці наши представляли в среднем комбинирование очень ярких черт характера, с очень узким культурным содержанием... Подавляющее большинство их было малограмотными или вовсе неграмотно. Почти все привыкли к грязи и вилам, по отношению к другим людям у них выработалась защитно-угрожающая поза примитивного героизма» (А. Макаренко) [8, с. 45]. Ось чому освітоцентризм великого педагога був спрямований на трансформацію «лицарів фінки» на «лицарів-Дон Кіхотів», «захисників істини» в дусі європейського антропоцентризму, тобто культури толерантності.

Тривалий час філософія у просторі фундаментальних засад освіти становила важливий, але часто-густо випадковий компонент дефініційно-системного мислення, використовуючи поверхово спадщину «великих педагогів і філософів», і, розгортаючи її втілення дуже абстрактно, – до тієї чи іншої межі з областей соціокультурної дійсності. Іншими словами, філософами людяності простору освіти, як і загальна філософістика навчання заторкує гуманізм і стабілізацію соціокультурного простору, коли демократичний патріотизм є запорука прогресу освіти і української держави та суспільства. І цей шлях розгортання філософії, як оновленої характеристики освіти, характерний не тільки для давнини і нового часу, а й для XXI століття [2].

Здійснений аналіз показав, що при збереженні загального епістемологічного значення терміну «гуманістична парадигма» – передовий колектив (наставник і вихованці) відображує систему взірців, методів, прийомів та способів освітньо-історичного пояснення сучасного змісту поняття «освітня парадигма»: знаходить своє метафізичне висвітлення у контексті існування процесу базового рівня як

синтезу онтологічних сенсів та індивідуальних аспектів філософських тлумачень пізнання досвіду освітніх новаторів, але в контексті сенсів культури толерантності. Бо навіть у кінці 80-х років XX ст. в Україні почали вживати це поняття, щоб наочно показати те, що «офіційна філософія» теж відмовляється бути добровільною «прислужницею ЦК КПРС». Тому й посилюється в Центральній Україні пошук епістемологічних носіїв шляхетних поглядів. У якісній етносоціальній зміні понять ідеальних видів відтворюється вид «Хомо Лібер» (під впливом метаморфоз духу істини), іде засвоєння нових гуманітарних категорій, що є відтворенням антропологічно-духовним, близьким тому, що відображає синтезований дух і світських, і релігійних почуттів в процесі пошуку постійної внутрішньої правди, самоочищення і любові до України (і до ближнього), зокрема за освоєнням безцензурної інформації відповідно до духу критичного раціоналізму [4].

Сучасні метафізики розуміють необхідність вивчення нової понятійної системи як європейського відтворення поступу освітньої цивілізації в аспекті важливих інноваційних змін, так і в контексті виходу особистості на певний інформаційно-етносоціальний та громадянський рівень гуманізму обривів національної ідеї. У сфері пізнання футурологічних обривів соціокультурного життя, відтворюється громадський сенс антропоцентрично-надзвичайного моменту глобалізації.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Інновації в дусі освітоцентризму мають бути пов'язані з пошуком істини, осмисленням відповіді видатних українських гуманістів, в першу чергу Великого Кобзаря, з його прогнозом про створення на еволюційній основі «сім'ї великій, вольній, новій», яка через страждання (бунти, революції, війни) трансформує малоросійсько-український етнос в українську політичну націю. Така логіка є гуманістичним внеском носіїв демократично-патріотичного напрямку у європейський шлях України. Духовними нащадками Великого Кобзаря були українські реформатори освітнього простору А. Макаренко та В. Сухомлинський – чії зусилля продовжують їх одностайно зокрема у середній школі с. Павлиш, Онуфрївського району Кіровоградської області (що як правило, є випускниками КДПУ ім. В. Винниченка).

На освітоцентризм вперше концептуально вказали М. Пирогов і К. Ушинський. В. Вернадський, як ініціатор опредметнення антропоцентричних традицій дав ноосферний поштовх моделі освітоцентризму, екоонтологічної значущості боротьби духовної

еліти проти маргінальних груп впливу. Проте, можна стверджувати, що враховуючи мінливість зовнішнього середовища цивілізаційної особистості, актуальним залишається питання дослідження сучасного стану освітньої галузі в соборній Україні та перспектив розвитку по всіх-усюдах обдарованої молоді. В Україні треба узагальнити розгляд антропологічних студій і моделей українського освітоцентризму у творчості Кобзаревих нащадків. Дослідити діяльність українських корифеїв, – освітоцентризм номінує позитивні результати етносоціальної боротьби їх проти укорінення стереотипів – губерньської (та радянської) Малоросії, що заважають становленню європейської України. Розглянувши більш критично становлення цивілізованої особистості ХХІ ст. відтворюється напрям футурології-філософії прогнозування етнокультурного, етносоціального й політичного простору соборності як близького майбутнього України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Метафизика. Соч. Т. 1. / Аристотель. – Ред. В. Ф. Асмус. – М.: Мысль, 1975. – 550 с.
2. Абашкіна Н. Проблема професійної підготовки в педагогічній спадщині А. С. Макаренка // Н. Абашкіна // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. – №1. – С. 196–202.
3. Аксьонова В. І., Скловський І. З. Футурологія-філософія прогнозування політичного майбутнього України // В. І. Аксьонова, І. З. Скловський // Соціальне прогнозування та проєктування політичних ситуацій. – Запоріжжя; КСК-альянс, 2012. – С. 83–89.
4. Гартман Н. Философско-историческое введение. Проблема духовного бытия. Исследования к обоснованию философии истории и наук о духе. (Перевод А. Н. Малинкина) // Культурология. XX век: антология / Сост. С. Я. Левит. – М., 1995. С. 608–648.
5. Fides et Ratio Святішого отця Івана-Павла II до Єпископів Католицької Церкви про співвідношення віри і розуму: Енцикліка (Фрагменти). Всесвіт. – Журнал іноземної літератури, 2001. – № 6–8. – С. 3–14.
6. Пирогов Н. И. Вопросы жизни: Избранные педагогические произведения / Н. И. Пирогов. – М.: АПН РСФСР, 1953. – 752 с.
7. Макаренко А. С. Педагогическая поэма / А. С. Макаренко. – К.: Рад. школа, 1987. – 512 с.
8. Сухомлинський В. О. Сердце отдаю детям. – Изд 4. / В. О. Сухомлинский. – К.: Рад. школа, 1973. – 145 с.
9. Лосев А. Ф. История античной эстетики. Софисты. Сократ. Платон / А. Ф. Лосев. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2000. – 846 с.

10. Шевченко Т. Кобзар / Т. Шевченко / передм. О. Т. Гончара; прим. Л. Ф. Кодацького. – Київ: Дніпро, 1989. – 540 с.

REFERENCES

1. *Arystotel, (1975). Metafyzyka.* [Aristotle. Metaphysics]. Moscow.
2. Abashkina, N. (2001). *Problema profesiinoi pidhotovky v pedahohichnii spadshchyni A. S. Makarenka.* [The problem of professional training in pedagogical education A. S. Makarenka]. Kyiv.
3. Aksonova, V. I., Sklovskiy, I. Z. (2012). *Futurolohiiia-filosofiiia prohnouzuvannia politychnoho maibutnoho Ukrainy.* [Futurology-philosophy of forecasting the political future of Ukraine]. Zaporizhzhia.
4. Hartmann, N. (1995). *Filosofsko-istoricheskoye vvedeniye. Problema dukhovnoho bytiya. Issledovaniya k obosnovaniyu filosofii istorii i nauk o dukhe.* [Philosophical and historical introduction. The problem of spiritual existence. Studies to substantiate the philosophy of history and the sciences of the spirit.]. Moscow.
5. *Fides et Ratio Svyatishoho ottsya Ivana-Pavla II do Yepyskopiv Katolytskoyi Tserkvy pro spivvidnoshennya viry i rozumu.* (2001). [Fides et Ratio of the Holy Father John Paul II to the Bishops of the Catholic Church on the relationship of faith and reason: Encyclical (Fragments) The Universe]. Kyiv.
6. Pyrohov, N. Y. (1953). *Voprosu zhyzny: Yzbrannue pedahohycheskye proyzedeniya.* [Questions of life: Selected pedagogical works]. Moscow.
7. Makarenko, A. S. (1987). *Pedahohycheskaia poema.* [Pedagogical poem]. Kyiv.
8. Sukhomlynskiy, V. O. (1973). *Serditse otdaiu detiam.* [I give my heart to children]. Kyiv.
9. Losev, A. F. (2000). *Istoriya antychnoi estetyky. Sofystu. Sokrat. Platon.* [The history of ancient aesthetics. Sophists. Socrates. Plato]. Moscow.
10. Shevchenko, T. (1989). *Kobzar.* [Kobzar]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

СКЛОВСЬКИЙ Ігор Зіновійович – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету, академік міжнародної академії інноваційних технологій.

Наукові інтереси: філософія науки.

АКСЬОНОВА Віра Ігорівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри профпедагогіки та суспільних наук Льотної академії національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: філософія науки.

INFORMATION ABOUT AUTHORS

SKLOVSKY Igor Zinivievich – Doctor of Philosophy, Associate Professor, Professor of the Department of Social Sciences, Information and Archival Affairs of the Centralukrainian National

Technical University, Academician of the International Academy of Innovative Technologies.

Circle of scientific interests: philosophy of science.

AKSIONOVA Vira Igorivna – Ph. D. in Philosophy, Associate Professor of the Department of Professional Pedagogy and Social Sciences of the Flight

Academy of the National Aviation University.

Circle of scientific interests: philosophy of science.

*Стаття надійшла до редакції 08. 12. 2018 р.
Рецензент – д.п.н. професор Черкасов В. Ф.*

UDC 318.89.453

STRATAN-ARTYSHKOVA Tetiana Borysivna –
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Musical Art and Choreography,
Dean of the Art Faculty of Centralukrainian
Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University
e-mail: pednauk@gmail.com

PERSONALLY ORIENTED APPROACH IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TEACHER OF MUSIC ART

Formulation and justification of the relevance of the problem. The concept of the personally oriented teacher's training is a system of psychological and pedagogical ideas that determine the goals, content, technology and professionalism of the pedagogical system, the process of pedagogical action by the teacher providing social and personal inquiry, the functioning and personal development of subjects of learning, involves the implementation of the principle continuity, attitude towards the student as a subject of pedagogical communication, taking into account his individual-typological peculiarities, formation of a holistic personality who is realized his dignity, is responsible for his actions, understands and respects other people. Personally oriented education in this regard is quite promising, since it proceeds from the self-worth of the individual, of his spirituality and sovereignty. The purpose of such training is to form a person as an unique person, the creator of himself and his circumstances, the recognition of the uniqueness of the individual, his intellectual and moral freedom, the right to respect.

The personally oriented approach in pedagogy establishes the notion of the social, active, creative essence of human as an individual, as a product of general historical development, as a carrier of culture in which he resides and acquires the experience of his own activity, mastering the experience of mankind through the prism of individuality and subjectivity.

Analysis of previous studies and publications. The theoretical concepts of the personally oriented approach are formulated in the works of I. Bekh, I. Zyazyun, N. Nychkallo, O. Rudnytska and others, which substantiate the initial provisions of personally oriented pedagogical education in Ukraine, based on the principles of humanization, fundamentalization, integration, democratization.

Personally oriented approach, according to I. Bekh, is aimed at moral and spiritual development of the subject, but not at his adaptation to the environment. Based on the mechanisms of consciousness and self-consciousness, the personally oriented approach contributes to the upbringing of higher meanings of human life and practical orientation towards them [1].

This is also stated in the work «General and artistic pedagogy» by O. Rudnytska, which states that a personally oriented approach, which replaces the «knowledgeable» approach, places in the center of the educational system not the accumulation of as much human knowledge as possible, but the provision of harmonious the ratio of its personal, professional and creative qualities, the development of its unique individuality and independence in solving life problems [8].

Personality is a systemic quality acquired by an individual in interaction with a social environment. In accordance with this, the signs of the level of personal development are conscious acts of the feeling of involvement in social events, the definition of personal attitude towards them and the identification of himself as the object of self-knowledge and self-education. Therefore, in addition to the individualization of the learning process, under which the student, as a rule, remains the leader of the ideas of the teacher, which ensures his active, maximally productive work; in a personally oriented pedagogy, the student is the creator of his own activity, which involves the development of a unique subjective, emotional and personal relationship to the world, to himself, to his activity. The student's personality can be understood only as a subject.

The personalist M. Berdyaev interprets that the personality is the focus in which the spirit and nature, freedom and necessity, independence and dependence are met, is the uniqueness in which